Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXX | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 18, 1928, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | CHICAGO, ILL., TOREK, 23. NOVEMBRA (NOV. 23), 1937 | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 229

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Ameriška delegacija bi rada zakrila polom pogajanj v Bruslju

Kitajska se jezi, ker so jo velesile pustile na cedilu. Japonski topovi bombardirajo kitajsko obrambno črto pri Šanghaju. Japonci prevzamejo kontrolo nad vladnimi departmenti v mednarodni naselbini in francoski koncesiji

Bruselj, Belgija, 22. nov. — Norman H. Davis, načelnik ameriške delegacije, je po razgovoru z reprezentanti Anglije in belgijskim zunanjim ministrom Spaakom predlagal zaključek konference podpisnic washingtonske pogodbe, ki garantira Kitajski nedotakljivost njenega ozemlja. To je storil, da vsaj na videz zakrije polom konference, ki je bila sklicana, da razpravlja o načrtih, ki naj bi ustavili konflikt na Daljnem vzhodu.

Ta predlog, kakor vse kaže, podpira tudi angleška delegacija. Ta je zdaj umaknila svojo sugestijo, naj Velika Britanija in Amerika dobita mandat od konference, da še nadalje posredujeta med Japonsko in Kitajsko in ju pridobita za sklenitev premirja. Francoska delegacija, ki pride v Bruselj danes, bo tudi podprla predlog; predstavniki malih državic ne bodo ugovarjali, ker hočejo čimprej zapustiti Bruselj.

Rusi in Kitajci, zlasti slednji, so razočarani. Kitajci so spoznali, da ne morejo pričakovati nobene pomoči od podpisnic washingtonske pogodbe. Uvideli so, da bodo morali sami braniti neodvisnost Kitajske pred japonskimi imperialisti.

Šanghaj, 22. nov. — Japonska oborožena sila ograža drugo obrambno črto, katero so Kitajci zasedli po umiku iz Šanghaja. Tri japonske vojaške kolone potiskajo kitajske čete proti Nankingu, glavnemu kitajskemu mestu. Japonska bombna letala in topovi obstreljujejo Kiangjin in Wusih, strategični točki na tej črti.

Japonske bojne ladje bombardirajo Lungšan, mesto ob reki Jangtse, da odprejo pot po tej reki proti Nankingu in drugim kitajskim mestom. Ameriški poslanik Johnson in člani njegovega štaba se pripravljajo na umik iz Nankinga.

Japonske avtoritete so včeraj naznanile, da bodo prevzele kontrolo nad vsemi kitajskimi vladnimi departmenti v mednarodni naselbini in francoski koncesiji. To naznanilo je presenetilo tujce v Šanghaju, ki so uposleni v teh departmentih. Ti uključujejo colninske, poštne in telegrafske urade.

Pred objavljenjem tega naznanila so se japonski pomorščaki pojavili v colninskih uradih. Zasegli so okrog 30 kitajskih ladij in čolnov in jih odvedli po reki do pozorišča, kjer so zasidrane japonske bojne ladje. Tujci, med temi Američani in Angleži, so se morali umakniti s teh ladij in čolnov. L. H. Lawford, angleški colninski komisar, je vložil protest proti zasegi ladij, toda japonske avtoritete so ga ignorirale.

Japonski ultimat, vsebujoč zahtevo, da morajo biti protijaponske aktivnosti takoj zatrte v mednarodni naselbini, je bil poslan zunanjim avtoritetam zadnjo soboto. Širjenje protijaponske propagande v tisku in po radiu mora biti takoj ustavljeno in kitajski uradniki, ki vodijo prevratno gibanje, odstavljeni, se glasi ultimat.

Tom Mooney bo morda zaslišan v Washingtonu

Washington, D. C., 22. nov.— Prihodnji mesec (15. decembra) bo v kongresu predložena resolucija za preiskavo slučaja Toma Mooneyja in če bo ta resolucija sprejeta, bo kongres naprosil californijskega governerja Marriama, naj dovoli Mooneyju, da odpotuje v Washington, kjer bo osebno zaslišan.

Čikaške federalne hiše dogotovljene

5000 prosilcev za 2400 stanovanj

Chicago, 22. nov. — Tri sekcije federalnih stanovanjskih hiš v Chicagu — Jane Adams, Julia G. Lathrop in Trumbull Park — skupno 304 poslopja z 2400 stanovanji so dograjene in čikaška stanovanjska komisija, ki bo upravljala te tri stanovanjske projekte, prve te vrste v Chicagu, bo ta teden začela z oddajanjem teh stanovanj v najem. Kolikor je znano, je že tedne silen naval na ta stanovanja; komisija je menda že prejela več ko 5000 prošenj za naselitev v ta stanovanja.

Stanarina, ki je bila določena zadnji teden za ta stanovanja, je $20 do $22.50 mesečno za stanovanja z dvema sobama, $22 do $25 za stanovanja s tremi sobami, $24.50 do $29 za stanovanja s štirimi sobami in $28.50 do $33.50 za stanovanja s petimi sobami. V določeno stanarino so vštete pristojbine za toploto, plin, električno refrigeracijo, vročo vodo in hišniško postrežbo. Vsako stanovanje ima plinsko peč za kuhanje, drugega pohištva ni.

Vse hiše so tri do pet nadstropij visoke, imajo centralno peč za ogrevanje vseh sob s paro in prostorno dvorišče z igriščem za otroke. Največ stanovanj je s tremi sobami.

John R. Fugard, predsednik stanovanjske komisije, je včeraj rekel, da bodo stanovalce skrbno izbirali. Nihče, ki ima petkrat toliko stalnih dohodkov kot znaša določena stanarina ali pa trikrat toliko manj stalnih dohodkov, ne bo sprejet v ta stanovanja.

Delavska liga postala močna sila

Dobila je zaslombo pri farmarskih grupah

Washington, D. C. — (FP) — Politični pritisk organiziranih delavcev in farmarjev, ki bodo skupno nastopali, bo mnogo večji na kongres, ki se je sestal v izrednem zasedanju, kakor kdaj prej. Tako je izjavil E. L. Oliver, podpredsednik Delavske nestrankarske lige.

Oliver, ki se je pravkar vrnil v Washington z obiska centralnih in zapadnih držav, je izjavil, da so državne organizacije lige strnile svoje sile in ojačile vezi med delavskimi in farmarskimi grupami. To pomeni, da bodo imele večjo besedo pri reševanju problemov.

Liga bo pritiskala na kongres, da sprejme zakonski načrt minimalne mezde in maksimalnega delovnika v interesu zaščite delavcev. Dalje bo liga podpirala zakonodajo v prilog farmarjem, za katero so se izrekle organizacije farmarjev.

Domače vesti

Novice iz Penne

V Strabanu, Pa., je bil pri delu v premogovniku pobit Frank Kralj st. Kos premoga mu je priletel v oko in ga ranil, da zdaj nič ne vidi na tisto oko. Polagoma mu gre na bolje. Kralj je član društva 138 SNPJ. — V Forest Cityju je bil pri zadnjih občinskih volitvah že tretjič izvoljen za župana rojak Martin Muhič, poleg njega so pa bili izvoljeni še Jos. Podboj (tudi tretjič) in Frank Seme za councilmana in John Franceski za šolskega ravnatelja. Tamkaj je tudi po dolgi bolezni umrla Mary Oražem, stara 48 let, ki zapušča sina, sedem hčera, mater, tri brate in dve sestri.

Clevelandske vesti

Cleveland. — Naš slikarski umetnik Gregor Perušek je na povabilo z drugimi slikarji vred razstavil v Cleveland Collegeju 18 svojih slik. Razstava je bila odprta zadnjo soboto in bo trajala deset dni. — Po daljši bolezni je umrl John Nemček, star 50 let in rojen tu. Zapušča mater, dva brata in sestro. — Dalje je umrla Frances Straus, roj. Škufca, stara 72 let in doma iz Šmihela. V Ameriki je bila 35 let in tu zapušča dva sinova in pet omoženih hčera. — Družini Math in Ana Povše je umrla prvorojenka, stara tri dni. — V sosednjem mestu Conneautu je 44-letna Slovenka in vdova Jennie Ljubi začela že v septembru sama graditi hišico in zdaj upa, da bo hiša v treh tednih dograjena. Žena je sama mizar in tesar hkrati, sosedje ji pa pomagajo v prostem času pri delih, ki jih ona ne zmore. Žena je še 17 let v Ameriki in ima šest otrok.

Gonja proti unijam v kanadski provinci

Premier si prisvaja diktatorsko oblast

Montreal, Que., Kanada. — Medtem, ko premier province Quebec Maurice Duplessis, nadaljuje gonjo proti unijam CIO, katere je razglasil za nepostavne organizacije, pošilja svoje policaje v dvorane, kjer se vršijo delavski shodi, so se mu postavile po robu unije Ameriške delavske federacije. Izjavile so, da smatrajo to gonjo za napad na vse delavske organizacije.

Duplessisovo zatiranje unij CIO in njegova izjava, da ne bo toleriral zaprte delavnice v svoji provinci, sta odprli ljudstvu oči. Zdaj vidi, da gonja ni naperjena samo proti radikalcem, temveč da hoče uničiti vse delavske organizacije.

Lucien Rodier, pravni svetovalec Sveta strokovnih in delavskih unij v Montrealu, je obdolžil premierja, da hoče biti diktator. On sploh ni imel pravice, da razglasi unije CIO za nelegalne. To je bila poteza, s katero se je hotel prikupiti industrijskim magnatom, ki so mu pomagali, da je prišel na krmilo provinčne vlade.

Silby Barrett, direktor organizatoričnega odbora jeklarske unije CIO v Kanadi, je odšel v Ottawo, kjer se bo sestal z Normanom Rogersom, delavskim ministrom, da ga informira o podrobnostih Duplessisove gonje proti delavskim organizacijam. Federalne avtoritete so bile pozvane, naj ignorirajo premierjevo odredbo, kakor so ignorirale zakonodajo, ki je bila sprejeta v provinčnih zbornicah in je ogražala interese bankirjev in industrijcev.

Policijski navali, ki so se pričeli z invazijo urada lista La Clarte, francoskega tednika in glasila delavskih unij, se nadaljujejo. Policija udira tudi v stanovanja unijskih uradnikov in več jih je bilo že aretiranih.

Policija je nedavno navalila na urad organizacije Prijatelji Sovjetske unije v Montrealu. Zasegla je tiskovine, dokumente in druge papirje ter pretepla tajnika in druge uslužbence, ki so se nahajali v uradu. Pozneje je zaprla tiskarno Old Rose Printing Co.

Francoska policija zasleduje zarotnike

Industrijski magnat aretiran

Pariz, 22. nov. — Tajna francoska policija je včeraj aretirala bogatega tekstilnega tovarnarja Moreauja de la Meusa na obtožbo, da se je družil s člani zarotniškega krožka in terorističnе organizacije Cagoulards. Policija je izjavila, da je našla, ko je preiskala tovarnarjevo stanovanje, dokumente, ki dokazujejo njegovo zvezo z zarotniki in teroristi.

Zasežena evidenca kaže, da je Meuse nadzoral gradnjo orožnih skladišč zarotniškega krožka, katere je policija odkrila v Parizu, Caenu, Lillu, Toulousu in drugih francoskih mestih. Finančne in druge težkoče vlade ljudske fronte so zarotniki izrabljali za širjenje propagande o vzpostavitvi monarhije. Na francoski prestol naj bi prišel vojvoda De Guise, ki se nahaja v izgnanstvu v Belgiji od l. 1933.

V organizacijo Cagoulards so prišli člani Ognjenega križa, fašistične grupe, kateri je načeloval polkovnik Francois de la Rocque in katero je vlada pred več kot enim letom razpustila. Po razpustu je Rocque ustanovil socialno stranko, fašistično organizacijo pod drugim imenom.

Zdaj, ko je policija odkrila shrambe orožja in streliva in tajne radiopostaje zarotniškega krožka, je prišlo na dan, da je bil cilj organizacije Cagoulards tudi uničenje komunističnega vpliva v Franciji, ker komunisti igrajo važno vlogo v vladi ljudske fronte.

210,240 delavcev uposlenih v oktobru

Washington, D. C., 22. nov.— Delavska tajnica Frances Perkins poroča, da so federalne posredovalnice za delo uposlile meseca oktobra 210,240 delavcev v privatnih industrijah in drugih obratih. Skupno število uposlenih delavcev po federalnih in privatnih posredovalnicah v tem mesecu je znašalo 303,286, to je 21.2 odstotkov več ko v oktobru 1936, toda 12.3 odstotkov manj ko v septembru 1937.

Rekorden mraz pognal živo srebro na 10

Chicago, 22. nov. — Hud mraz po vsem severozapadu in zapadu do doline Rio Grande v zadnjih treh dneh je dosegel višek danes zjutraj, ko je toplomer kazal 10 nad ničlo v Chicagu in okolici. V Severni Dakoti je bilo včeraj 17 pod ničlo. Že dolgo, dolgo let ni bilo takega mraza v novembru po centralnem zapadu. Vsi ti kraji so pod snegom. Danes je temperatura začela nekoliko naraščati.

Stavka drvarjev v Minnesoti končana

Duluth, Minn., 22. nov. — Štrajk več ko 4000 drvarskih delavcev, trajajoč od 15. oktobra, je bil včeraj po 63 urah pogajanja končan. Podrobnosti poravnave še niso znane.

MADDEN KRITIZIRAL ŽUPANE NA KONFERENCI

V mnogih mestih sodelujejo s podjetniki pri kršenju delavskega zakona

TERORIZIRANJE ORGANIZATORJEV

Washington. — (FP) — Načelnik zveznega delavskega odbora J. Warren Madden je na županski konferenci trdo prijel one ameriške župane in druge javne uradnike, ki so v marsikaterem mestu v odprti zaroti z antidelavskimi podjetniki, katerim pomagajo pri kršenju zveznega delavskega zakona.

On je pred župani nastopil po otvoritvenem govoru newyorškega župana La Guardije, ki je plediral za večjo relifno pomoč mestom s strani zvezne vlade. Slično so pledirali tudi drugi župani.

Maddenov predmet je bilo vprašanje vladnih odnošajev v industrijskih sporih. "V nagovoru te županske konference bi bil manj kakor odkrit, ako bi ne pokazal na nekatere nedostatke, katere smo opazili pri nekaterih županih, ki so ali mogoče niso na tej konferenci", je rekel načelnik zveznega delavskega odbora.

"So mesta, v katerih se postava dežele, ki je zapopadena v zveznem delavskem zakonu, odprto krši s pomočjo županov in drugih uradnikov, ki so priseglі, da bodo izvajali zakone. V nekaterih mestih so bili brez vsakih ovir s strani oblasti pohabljeni, pobojniško napadeni in ugrabljeni ameriški državljani samo vsled tega, ker so bili unijski organizatorji.

"Nekateri teh zločinov so se dogodili v okoliščinah, ki očitno kažejo, da bi kriminalci ne mogli izginiti, ako bi policija ne bila pod navodilom, da ne sme biti nikdo prijet radi zločinov proti tem ljudem. Videl sem moža, prav tako uljudnega in miznega kakor sem jaz ali vi in prav tako upravičenega do protekcije zakona, čigar glava je bila z železnim kladivom zdrobljena v kašo na glavni ulici nekega velikega ameriškega mesta. Napadla ga je tolpa kriminalcev v priče velikega števila gledalcev. Bil je unijski organizator. Nikdo ni bil aretiran radi tega zločina."

Madden je imel najbrže v mislih Normana Smitha, organizatorja United Automobile Workers unije, ki je bil sredi dneva brutalno napaden v glavnem delu Memphisa, Tenn. Toda takih mest, v katerih življenje delavskega organizatorja ni vredno počenega groša, je večje število. Dallas, Texas, je na primer eno teh mest. Tam je bilo v zadnjih mesecih že 18 funkcionarjev CIO in delavskih agitatorjev, med njimi več socialistov, napadenih, ugrabljenih in brutalno pretepenih po Fordovih gangežih.

Madden je indirektno odgovoril tudi vodjem Ameriške delavske federacije, ki bruhajo svojo kritiko na delavski odbor, češ, da je orodje CIO. Zdaj ga kritizirajo, ker je razveljavil pogodbo med elektrarsko unijo ADF in Consolidated Edison v New Yorku.

"V našem poslovanju se čestokrat zgodi, da dobimo zadevo, kjer je bila sklenjena pogodba med delodajalcem in dozdevnimi zastopniki delavcev. V takih primerih se včasih dogodi, da bo v zagovor take pogodbe prišel pred naš odbor podjetnik z argumentom, ki po analiziranju pomeni tole: 'Res sem kršil zakon. Res sem preprečil mojim delavcem posluževati se pravice, da si izberejo zastopnike po lastni želji. Res sem jih prisilil, da so pristali na zastopnike, katere sem jaz

(Dalje na 2. strani.)

Resen spor med člani španske vlade

Caballero odstavljen kot vodja delavskih unij?

Hendaye, Francija, 22. nov.— Napovedana fašistična ofenziva na vseh frontah je bila ponovno odložena v pričakovanju, da bo razkol, ki se je pojavil med člani španske ljudske vlade, prinesel priliko, ko bodo uporniki bolj učinkovito udarili po lojalistih. Del fašistične armade je bil v zadnjih dneh potegnjen iz severne Španije, kjer so nalivi izpremenili bojišče v močvirje.

Predstavnik španske ljudske vlade sicer trdi, da je režim premierja Juana Negrina danes trdnejši nego je bil kdaj prej, toda govorice, da politični razkol ograža barcelonsko vlado, se širijo. Neko poročilo se glasi, da je obrambni minister Indalecio Prieto odstavil Francisca Larga Cabalera, bivšega premierja, kot voditelja anarhističnih in sindikalističnih delavskih unij. To poročilo najbrž ne bazira na dejstvu, ker Cabalero ni vodja anarho-sindikalističnih unij, marveč socialističnih. In sploh vlada ne more odstaviti nobenega delavskega vodje, ker unije v Španiji so še svobodne.—Ured.)

Madrid, 22. nov. — Fašistični letalci so včeraj z bombami napadli dve mesti, ki sta v rokah španske ljudske vlade — Alicanto, pristaniško mesto ob južno-vzhodnem obrežju Španije, in Monzon, važno železniško središče v severnovzhodnem delu Španije. Bombe, katere so letalci vrgli na Alicanto, so ubile 26 oseb in ranile 50 drugih. Koliko ljudi so fašistične bombe ubile v Monzonu, ni znano.

Papež odobril nagobčnik za 'fatra' Coughlina

Washington, D. C., 22. nov.— Tukajšnji papeški delegat Amleto Ciognani je v soboto naznanil po navodilu svete stolice v Rimu, da je papež Pij odobril postopanje detroitskega nadškofa Mooneyja napram župniku Chas. E. Coughlinu, ki je v zadnjem oktobru disciplinira Coughlina zaradi javnega napada na predsednika Roosevelta. To pomeni, da papež nasprotuje, da bi Coughlin obnovil svoje politične pridige po radiu.

Sovjetski načrtnik letal ustreljen?

London, 22. nov. — Tukajšnji Daily Express je prejel vest iz Moskve, da je bil tamkaj zadnje dni obsojen v smrt in ustreljen Anatol Tupolev, izdelovalec načrtov za transpolarna letala. Tupolev je naredil načrt tudi za letalo, ki ga je vodil Levandovski s petérimi možmi vred in ki se je izgubilo med poletom v Ameriko zadnje poletje. Ta nesreča je bila vzrok, da je bil Tupolev obtožen sabotaže in ustreljen.

Policija čuva unijske vodje v Minneapolisu

Minneapolis, Minn., 22. nov.— Odkar so pred nekaj dnevi našli Patricka J. Corcorana, enega od voditeljev unije voznikov, ustreljenega na ulici, stoji policija okoli stanovanj ostalih voditeljev te unije. Policija sodi, da je bil umor Corcorana posledica notranjega spora v uniji in dva bivša organizatorja sta bila aretirana kot osumljenca.

Duhoven požegnal sovjetskega rušilca!

Livorno, Italija, 22. nov. — Ruski 3000-tonski rušilec Taškent, ki je bil po naročilu sovjetske vlade zgrajen v tukajšnji italijanski ladjedelnici, je bil včeraj spuščen v morje. Rušilec je bil med ceremonijami okrašen z italijansko zastavo in katoliški duhovnik je blagoslovil boljševiško bojno ladjo. Drugih ceremonij ni bilo.

WALLACE ZA ENOTNOST MED FARMARJI IN DELAVCI

Enotnost je potrebna za izboljšanje položaja obojih

SKUPNOST EKONOMSKIH INTERESOV

Washington. — (FP) — V svojem letnem poročilu predsedniku Rooseveltu je poljedelski tajnik Henry A. Wallace močno udaril na struno delavske in farmarske enotnosti. Ta enotnost je potrebna, pravi poljedelski tajnik, za ohranitev demokracije, za izboljšanje položaja ameriških mas in za ohranitev principov ustave.

Svoje poročilo pričenja z deklaracijo, da ameriška demokratična forma vlade najbolje funkcionira, "kadar narodna politika odseva v pravi proporciji potrebe raznih skupin in kadar je enotnost skupin podlaga za medgrupno kooperacijo." Potrebno je tudi efektivno izražanje ali naglašanje interesov posameznih skupin, kakor tudi polaganje važnosti na medsebojno odvisnost večjih ekonomskih skupin, pravi Wallace.

"Farmarji in mestni prebivalci žive v istem svetu ekonomske nestabilnosti," nadaljuje poročilo. "Med mestom in deželo ni nobenega fundamentalnega nasprotstva, niti resničnega kontesta.

"Vsled sebičnih namenov mnogo ljudi poskuša zabiti zagozdo med farmarje in delavce ter med farmarje in trgovce. To tudi ni težko. Ljudje, ki žive v mestih, radi pozabijo, da gredo njih dohodki gor ali dol z dohodki farmarjev, kakor gredo gor ali dol tudi dohodki farmarjev s plačami delavcev.

"Konzumenti naravno hočejo, da bi bile potrebščine čim ceneje. Na splošno namreč ne zapopadejo, ako bi se to pognalo do skrajnosti, da bi jih ta želja lahko oropala kupne moči radi posledic na zmožnost farmarjev pri nakupu mestnih produktov. Nasprotno tudi farmarji, ki zahtevajo čezmerne cene za svoje produkte in istočasno nasprotujejo visokim plačam delavstva po mestih, ne kažejo, da razumejo svoje prave interese."

Wallace navaja številke, iz katerih je razvidno, da se gospodarska sreča farmarjev opoteka s srečo delavcev. Iz teh številk je razvidno, da se z znižanjem mezdnih izplačil takoj znižajo tudi dohodki farmarjev, obratno pa se zvišajo z zvišanjem plač.

Med 1929 in 1932 so se na primer farmarski dohodki znižali za šest milijard, zaslužek delavstva pa je v isti dobi padel za približno šest milijard in pol. Med 1932 in 1937 pa so se farmarski dohodki zvišali za blizu pet milijard in približno toliko tudi dohodki industrijskega delavstva.

"Farmarji včasih nasprotujejo mezdnim zahtevam tovarniških delavcev," nadaljuje Wallace. "Mislijo, da visoke plače pomenijo višje cene industrijskim izdelkom. Ampak to se mogoče ne zgodi, ker tendenca je, da višje plače odtehta večja delavnost (efficiency); toda čeprav bi bilo to resnica, bi bil farmar vseeno na boljem, ker bi nekoliko višje cene, ki bi jih moral plačati za industrijske izdelke, odtehtal bogat trg za njegove pridelke, katere bi delavstvo z višjo plačo kupovalo v večjem obsegu.

"Nizke industrijske plače bi res lahko pomenile cenejše farmske stroje, cenejše avtomobile, cenejšo obleko, cenejše po-

(Dalje na 3. strani.)

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.
Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.
Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov za vse, kar ima stik s listom
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Karantena

Karantena je uradna zdravstvena akcija za zavarovanje zdravih ljudi pred nevarnimi epidemijami. Kadar zdravstvena oblast zapre hišo, v kateri je bolnik, ki ima koze, škrlatinko ali kakšno drugo nalezljivo bolezen, pravimo, da je prizadeta hiša ali več hiš oziroma del mesta pod karanteno. Nihče ne sme stopiti v hišo ali kraj, ki je pod karanteno in vsi oni, ki strežejo bolnikom, ne smejo ven med zdrave ljudi, dokler traja karantena. To je moderen in zelo učinkovit način, da se izolirajo nevarne bolezni.

Predsednik Roosevelt je v svojem znanem čikaškem govoru svetoval karanteno napram nevarnemu mednarodnemu fašističnemu razbojništvu. Roosevelt ni imenoval fašizma niti nobene fašistične države po imenu; omenil je le "mednarodno anarhijo," katera brez napovedi vojne udira v sosednje države noseč smrt iz zraka civilnemu prebivalstvu, napada ladje na odprtem morju in se udeležuje civilnih vojn v tujih deželah. Jasno je torej, koga je predsednik mislil in jasno je tudi to, da je divji fašizem, kakršnega izvajajo Mussolini, Hitler, Franko in japonski militaristični divjaki, prav tako, če ne še bolj, nevaren ko vsaka smrtonosna epidemija.

Karantena za fašistično-razbojniške diktatorje je torej popolnoma na mestu. Vprašanje je, kdo naj izvaja to karanteno. Roosevelt ni tega direktno povedal, je pa jasno namignil indirektno, da je to naloga vseh demokratičnih narodov. Kakor je fašistična epidemija že davno prekoračila meje svojih rojstnih kotišč, tako mora tudi demokracija nastopiti s karantensko akcijo na mednarodni fronti, in nastopiti mora čim prej, takoj, dokler ni prepozno. Do danes pa še ne vidimo nobene pozitivne akcije te vrste. Ali bo demokracija Evrope in Amerike res čakala do zadnje minute, ko ji bo divji fašizem že stal s škornjem na vratu?

Ni pa dovolj, da demokratične vlade postavijo Italijo, Nemčijo in Japonsko pod karanteno, o čemur do danes ni še nobenega znamenja, da se bo sploh zgodilo. Fašistična bolezen se že pojavlja tudi v deželah, ki so vsaj na zunaj še demokratične. Na primer v Franciji, Belgiji, Švici in Holandiji. V Švici je fašizem že tako močan, da mu vlada daje vedno večje koncesije; na Francoskem še ni dosegel tega — čeprav se francoski fašisti bahajo, da imajo dva milijona pristašev — je pa dosegel toliko, da francoska radikalna vlada noče pomagati demokratični španski vladi, katera je že 16 mesecev v krvavem konfliktu s španskim, italijanskim in nemškim fašizmom. K paralizi francoske vlade je tudi pomogla Anglija, ki sicer nima fašistične nevarnosti doma, ima pa reakcionarno vlado, ki je pasivna napram fašizmu Italije in Nemčije.

V Ameriki je tudi precej fašistične bolezni. Kakšne posebne nevarnosti še ni tukaj, ker je velika večina ameriške ljudske mase še silno brezbrižna za vsako stvar, drugi vzrok pa je, ker je ameriški fašistični element zelo razcepljen, to se pravi, da je med njimi več 'dučejev' in 'firarjev' kot je prostakov — ampak to še ni nobena garancija, da tako ostane. Vse zavisi od tega, ali se delavci prej zdramijo in organizirajo svoje močne unije in neodvisno delavsko stranko, ali jih fašisti prehite. Če ameriški kapitalisti izgube vero v politično zmago in začnejo na splošno in na debelo financirati fašistične privatne sunkovne čete — bo akutna nevarnost fašizma pred nami.

Karantene proti tej bolezni pa še nikjer nobene! Ameriška demokracija ni še danes zase rešila vprašanja, ali spada fašistična propaganda med civilne svobodščine ali ne. Velika večina ameriških pravih demokratov je mnenja, da se Ameriki ni prav nič treba bati fašizma, kajti tukajšnja fašistična agitacija se bo sama ubila v luči kritike, publicitete in smešenja. Razni liberalni publicisti pišejo, da za fašizem — kakor za komunizem — ni v Ameriki plodnih tal, zato pustimo fašiste, naj delajo kar hočejo.

Ali je to res? Mi bi se radi strinjali z njimi iz principa, toda z onim skrajnim principom, ki se glasi, da ima demokracija pravico izvršiti samomor, če hoče, in nihče ji ne sme tega zabraniti — se pa ne moremo strinjati. Če gremo do te skrajnosti, potem demokracija res ni vredna, da živi . . .

Nekje mora biti tudi za demokracijo meja! In po naši misli je meja tam, kjer se njeno lastno orodje izrablja za njeno smrt! In tam je treba postaviti karanteno — zapreti mejo.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Delavske vesti iz Waukegana

Waukegan-North Chicago, Ill. — Unijsko gibanje je v tukajšnjih dveh naselbinah v polnem zamahu. Novega zamaha je dobilo posebno zadnje čase v pričo nekaj zelo važnih dogodkov.

Eden teh dogodkov je izid tovarniških volitev pri Manville kompaniji, drugi pa izid stavke v livarski tovarni.

Pri Manville Co. so se delavci z veliko večino izrekli za unijo Ameriške delavske federacije. Petnajst sto jih je glasovalo za to unijo, 400 pa za kompanijsko unijo. Agitacija za kompanijsko unijo je bila velika, toda je kljub temu propadla tri proti enemu. S to zmago je bilo organizirano delavstvo v Waukeganu in North Chicagu zelo pojačano.

Prav tako je bilo pojačano tudi z zmago delavcev pri North Chicago Hardware Foundry Co., kjer so se uprli priganjaštvu. Kompanija je najela človeka, "efficiency" eksperta, ki je beležil, koliko naredi delavec na minuto ali uro. Eden delavec mu je iztrgal uro iz rok in jo vrgel čez ograjo. Pridružita se mu še dva druga delavca in vsi trije so vrgli "efficiency" eksperta iz tovarne, ker je pomagal kompaniji upeljevati nov priganjaški sistem. Kompanija je omenjene tri delavce kratkomalo odslovila. Vsi trije so bili tovarniški unijski funkcionarji, "stewards", kakor jih imenujemo. Delavci so takoj od družbe zahtevali, da jih mora vzeti nazaj na delo. Ker tega ni hotela, je imela takoj stavko na rokah. Omenjeni trije so bili odslovljeni dopoldne, opoldne je pa že izbruhnila stavka.

Po par dneh stavke se je družba premislila in vzela odslovljene delavce nazaj na delo in tudi pristala na nekatere druge zahteve. Delavci v omenjeni tovarni so organizirani v uniji CIO. Družba uposluje okrog 700 delavcev.

Tako je, če so delavci organizirani. Organizatorična kampanja se nadaljuje in se bo nadaljevala toliko časa, da bo sleherni delavec organiziran. Nekateri zaslepljeni delavci še vedno agitirajo za kompanijsko unijo, in sicer posebno še pri American Steel & Wire Co. ali "dratovni". Delavec! Poglej kako je kapitalistična družba organizirana po vsem svetu. Kaj pa ti? Ali misliš, da bo kompanija upoštevala tvoje zahteve, ako ne boš organiziran v pravi delavski uniji? Ne bodi tako naiven!

Depresija je začela postajati zopet občutna. To se bo ponavljalo toliko časa, dokler se ne bo delavstvo organiziralo gospodarsko, politično in strokovno. Da bo delavstvo razumelo, kakšnega pomena je strokovna in industrijska organizacija, zato sklicuje CIO velik shod, ki se bo vršil prihodnjo nedeljo ob treh popoldne, 28. nov., v SND. Nastopili bodo dobri govorniki. Vsi na ta shod!

Publicijski odbor.

Strabanske aktivnosti

Strabane, Pa.—Naj s tem mojim prvim dopisom nekoliko poročam, kako se imamo v naši naselbini. Tukaj v zapadni Pennsylvaniji imamo še vedno prav lepo jesen, tako da se včasih še vedno zabavamo z balincanjem. Toda doba zunanjih zabav je minila in se zopet radi shajamo v gorkih prostorih. Tako je tudi v našem Slovenskem narodnem domu, last društva Postojnska jama št. 138 SNPJ, postalo bolj živahno.

Torej komur je dolgočasno doma in ne ve, kam bi šel, naj obrne svoje korake naravnost v SND, kjer bo gotovo našel svoje znance in prijatelje ter se z njimi lahko v prijetni družbi zabaval. Pridite, da bo nas več skupaj in da nam bodo hitreje minili zimski večeri. Včasih pride tudi kakšen godec, da se malo zavrtimo. Nekateri se zabavajo s petjem, mnogi s kartami, zopet tretji z balincanjem. Za vse pa je na razpolago dobra pijača.

Pevski zbor Ilirija je zopet obnovil svoje vaje. Tudi društvene seje so bolje obiskane, kar priča o večjem zanimanju. No, pa saj je tudi naša dolžnost, da bi bolj skupno sodelovale v korist našemu gospodinjskemu odseku društva 138. Priporočam, da bi se bolj redno udeleževale odsekovih sej in pridobile več novih članic. Saj smo vsi enaki v vseh ozirih pri skupnem delu za uspeh in napredek našega gospodinjskega odseka.

Na zadnji seji smo sklenili, da bomo na novega leta dan priredili skupno veselico, to je naš gospodinjski odsek društva 138 in dramski klub Soča. Ob tej priliki priredi Soča igro "Ženitovanje". Sedaj so že pričeli z vajami in se pridno učijo, da bodo gledalcem čim bolj ustregli. Uljudno ste že sedaj vabljeni vsi od blizu in daleč, da se udeležite te naše veselice na novega leta dan. Podrobnosti bomo še pozneje poročali.

Julia Balle, tajnica.

Novice iz East Pittsburgha

East Pitsburgh, Pa. — Delavske razmere v tej okolici so bile še precej povoljne do zadnjega časa. Zdaj pa so spet pričeli z odslavljanjem delavcev in tako bo spet tisoče postalo brezposelnih v tej okolici.

Prihodnjo soboto, 27. nov., bo društvo 239 SSPZ v North Braddocku priredilo veselico v Sokolski dvorani na South St. Vabimo društva in prijatelje, da nas posetijo v velikem številu; v enakem slučaju vam poset vrnemo.

Louis Karish, 300.

O tem in onem iz Libraryja

Library, Pa. — Zopet sem se namenila napisati par vrstic v naš priljubljeni dnevnik Prosveto, ki nam prinaša vsakovrstne novice, iz katerih izvemo, kaj se godi po svetu in naselbinah.

Glede dela naj omenim, da se je do zadnjega časa delalo po pet dni na teden, zdaj pa se je začelo bolj slabo delati in tudi delo se težko dobi. Večina jih dela pri strojih za nakladanje premoga, kar je zelo nevarno. Vedno se pripeti kakšna nesreča. Te so skoraj na dnevnem redu. Pa kaj se brigajo bogatini! Oni imajo polne malhe, revež pa naj gara in se ubija dokler more in dokler ima delo.

Volitve so za nami. Z veseljem poročam, da imamo sedaj v Libraryju slovenskega davčnega kolektorja v osebi Franka Bolteta. Upamo, da bo svoje delo dobro vršil.

Naše pevsko društvo se pridno uči za koncert, katerega bomo priredili na novega leta dan. Vabimo vsa pevska društva iz okolice, da se gotovo udeleže. Kot je bilo že poročano, bo najboljše pevsko društvo dobilo nagrado. Vabimo pevsko društvo Prešeren iz Pittsburgha, Jadrana iz Aliquippe in Savico iz West Newtona. Ljubitelji slovenske pesmi boste slišali nekaj lepega. Prepričani smo, da vam ne bo žal, ako se udeležite. Pridite od blizu in daleč.

V nedeljo dne 14. novembra so me člani pevskega društva presenetili s "surprise party" na mojem domu. Mislila sem, da bo za mrs. Frances Lamuth, toda presenečenje je veljalo obema za najin rojstni dan. Navzočih je bilo veliko število prijateljev in pevcev, ki so nama zapeli "Pozdrav" pod vodstvom učiteljice Josephine May. Sledila je zabava in vsi smo imeli nekaj ur prijetnega veselja. To presenečenje ostane nama vedno v spominu. Najlepša hvala vsem za krasne darove. Za danes naj zadostuje, se pa še drugič kaj oglasim. Pozdrav vsem čitateljem Prosvete.

Minka Triller.

—Federated Pictures.

Navijalci telegrafskih žic v New Yorku vztrajajo v stavki, ki so jo oklicali v znak protesta proti odpuščanju delavcev.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Piney Fork, O., Nace: Hvala za poslano knjižico.

Greenland kot kolonija

Življenje na Greenlandu, največjem otoku sveta, ki obsega nad dva milijona kv. m., katerega je mednarodno razsodišče v Haagu, prisodilo Danski, je le malokomu poznano. Ob začetku danske kolonizacije pred nekaj stoletji je bila Danska brez vsakih izkustev nasproti greenlandskemu ljudstvu, ki se je bavilo skoraj izključno samo z lovom na tjulnje. V teku časa so Danci skušali to eskimsko ljudstvo rešiti pred nevarnostmi civilizacije, ki je bila v podobnih razmerah že tolikokrat usodna za primitivna ljudstva.

Danska uprava greenlandske kolonije, katere prebivalstvo sestoji iz Eskimov in priseljene danske manjšine, je zanimiva in značilna v dvojnem oziru: Po svojem humanem značaju in po posebnem gospodarskem redu, ki je v veljavi že od 1747. Po vzoru pradavnih običajev med Eskimi, ki si dele med seboj lovski plen, vlada na Greenlandu "vezano gospodarstvo". Danska država ima monopol celotnega trgovinskega prometa na otoku in še posebno z vnanjim svetom. Zasebno trgovsko delovanje je načelno prepovedano. Državni pooblaščenci in javni podjetniki oskrbujejo trgovske posle, med katerimi sta danes najvažnejša odpošiljatev rib in pridobivanje kriolita. S tem monopolskim sistemom varuje država domače prebivalstvo. Ko se bo kulturni nivoj Greenlandcev tako dvignil, da jim ne bo mogel škodovati stik z ostalim svetom, bodo mogli trgovati sami brez nevarnosti, da jih kdo ogoljufa, zasužnji ali celo uniči, kar je bila usoda tolikih naravnih ljudstev.

Uresničenju tega kulturnega cilja služijo razne socialne ustanove. Eskimski otroci se ne potepajo več umazani s psi za vprego, ampak sede pridno na šolskih klopeh ter pazno poslušajo svoje učitelje. Greenlandci, ki so najbrže zaradi severnega podnebja mirni ljudje, ne ovirajo civilizatoričnih prizadevanj. Obiskujejo zavetišča, izobraževalne tečaje za odrasle ter se ne upirajo državni zdravstveni službi, ki skrbi za ustanavljanje otroških domov, bolnic, za cepljenje in za babiške tečaje. Nadarjenim Greenlandcem, ki ne kažejo nagona za nomadsko življenje, so na razpolago mesta v državnih eksportnih zavodih ali ribarnicah. Tako se seznanijo z evropskim meščanskim življenjem. Mnogi sede poleg Skandinavcev kot enakopravni člani v občinskem svetu svojih komun. V starosti ima vsak siromašen Greenlandec po danskem vzoru pravico do državnega skrbstva. Število prebivalstva naglo narašča, a se ne more primerjati s številom v stari utrujeni Evropi. Število Greenlandcev se je od konca minulega stoletja podvojila in znaša zdaj približno 16,000.

Danci raziskujejo deželo in jo skušajo istočasno kolonizirati. Greenland je danes tako rekoč naravno središče za strokovno raziskovanje tečaja ter je kot deželo, ki je deloma še v ledni dobi, torišče za glaciološko proučavanje, kakršnega ni v nobeni drugi obljudeni deželi na svetu. Na Greenlandu je bilo že mnogo znanstvenih odprav, ki so delovale s strašnimi napori. Nepozabno ostane ime graškega profesorja dr. A. Wegenerja, ki je na svoji zadnji ekspediciji zaostal kot vodja v veliki ledni puščavi.

—Federated Pictures.

Mlekarski farmarji v državi New Yorku, ki so zastavkali, da izvojujejo višje cene, pripravljeni na spopad s stavkokazi.

Vesti iz Primorja

Žele Anton Obsojen na 7 mesecev in 20 dni zapora

Postojna, oktobra 1937. — Sodišče v Postojni je obsodilo Želeta Antona iz Strmca (občina Postojna) na 7 mesecev in 20 dni zapora, ker se je sprl z nekaterimi domačimi fašisti. Prosil je, da ga ne premestijo v tržaške zapore, ker ima v Postojni sestro, katera mu prinaša vsak dan kosilo. Sodišče je njegovi prošnji ugodilo pod pogojem, da snaži in pere odeje, cunje, da nosi slamo itd.

Madden kritiziral župane na konferenci

(Nadaljevanje s 1. strani.)

izbral. Toda napravil sem pogodbo z zastopniki, katere sem sam izbral za svoje delavce, in vi nam ne morete ničesar storiti.'

"Skratka: tak argument bi dovolil delodajalcem, da bi lahko svobodno kršili vsako točko in vso postavo, in sicer enostavno na ta način, da bi okrog teh točk ali pa tudi v direktnem nasprotju z njimi delali pogodbe," je rekel načelnik delavskega odbora.

Tedenski odmevi

Anton Garden

Kapitalizem in demokracija

Ta naslov bi bil lahko podlaga za daljšo ra pravo, ker je to vprašanje izredne važnosti vso bodočnost, predvsem pa za delavstvo. Va no je posebno v sedanji dobi, ko je fašize bolj in bolj na pohodu in ko smo z vsakim dn vom bližje novi svetovni vojni, ki se bo v tal zvanih demokratičnih državah vodila zopet p isto parolo kakor se je zadnja. Staremu gesl "vojna za demokracijo" bodo dodali še no geslo: "vojna proti fašizmu".

S temi parolami bodo "demokratični" wa streetarji zopet pognali mase v novo svetov klanje. Vsled sovraštva do fašizma in vsl strahu pred njim bodo lahko preslepili mar katerega pristaša demokracije, tudi velike p staše prave in najpopolnejše demokracije, ki mogoča v človeški družbi. Pozabljeno bo zg dovinsko in razvojno dejstvo, da ne more b v nobeni kapitalistični družbi "vojne za dem kracijo" in da sploh ne more nobena vojna p nesti demokracijo. Sploh bi pa morala biti e "vojna za demokracijo" dovolj za vsakega p staša demokracije.

Vse, kar more vojna v današnjem svetovne položaju prinesti, je splošni fašizem, pa vojaški ali civilni, in enake oziroma še veli bolj krvave revolucije kakor je bila ruska. tem se naj nikdo ne moti. Vsaka, tudi še b demokratična država bo v sedanjem štadi kapitalizma postala totalitarna — fašistična kakor hitro se bo zapletla v vojno. Tako vi mo, da si bosta v bodoči vojni stala naspro ne "demokracija proti fašizmu", marveč fa zem proti fašizmu.

Ne! Prihodnja svetovna vojna ne bo voj vsled kakšnih velikih nazorov in idej, kak tudi ni bila še nobena v preteklosti, marv vsled imperialističnih teženj in interesov: dominacijo te dežele ali kosa dežele, uključi kolonije, po drugi deželi. Kdor hoče žonglira z besedami, lahko reče, da bo boj med "dem kratičnim" (!) fašizmom in nacijskim faš mom. Razlike pa ni nobene.

Največji paradoks današnjih dni je (ali tudi ne), da naši stalinistični prijatelji in vne zagovorniki "ljudske fronte" in "demokracij (njih vrste) nikakor ne morejo zapopasti te zgodovinskega razvoja. Zadnje čase so post veliki zagovorniki "vojne za demokracijo "vojne proti fašizmu". Popolnoma so pozabi kaj jih je Lenin učil. Tudi od Marxa in iz zg dovine se niso ničesar naučili.

Ko je Roosevelt v znanem čikaškem govo naglasil "novo politiko" Združenih držav vsled ogražanja ameriških imperialističnih i teresov na Daljnem vzhodu sugestiral "kara teno" fašističnih držav, kar ne more pomen nič drugega kakor vojno, so bili stalinisti m prvimi, ki so zakričali "hurej", vrgli klobuk zrak in obljubili Rooseveltu svojo podporo p izvajanju "karantene". Kakor poročajo, je Earl Browder toliko navdušen, da je nekaj d pozneje na shodu v Pittsburghu rekel, da je t koj pripravljen iti v armado, ako Amerika n pove vojno — fašizmu! Koliko je na tem re nice, ne vem, vem le, da je to najnovejša sta nistična "linija".

In takega mnenja je najbrže mnogo nač nih sovražnikov fašizma. Utrjuje se poseb v ameriških liberalnih plasteh, ki so pod sta nističnim vplivom. Pri tem čisto pozabljaj da ga še ni bilo kapitalizma in ga tudi ne b ki bi se boril proti fašizmu ali za kakšne vis ke človečanske ideje. Teh fraz se kapitalize in njegovi trabanti res poslužujejo. Toda njih ustih so le krinka, slepilo za ljudske mas Vsi, ki se navdušujejo, ali pa tudi samo p trjujejo "vojni proti fašizmu", preradi poz bijo, da bodo s prihodnjo vojno "proti fašizm in "za demokracijo" dobili fašizem tisto ur ko bo Amerika napovedala vojno kakšni drž vi. Načrti za čistokrvni fašizem so že izdela in čakajo na polici vojnega departmenta. N hovi očetje so najvišje glave med ameriški kapitalisti.

Kapitalizem je bil res oče demokracije, to po svojem razvoju in logiki je pripravljen p stati tudi njen grobokop in pogrebnik. To ki že ves današnji razvoj, ne glede v katero kap mu tega delavstvo ne prepreči z militantn mi, demokratično usmerjenimi akcijami: p kopal jo bo pod slepilom borbe proti kom nizmu. Tako je storil v Nemčiji, Italiji, Francovi Španiji in pred nekaj dnevi v Br ziliji; pokopava in v grob jo tlači tudi v nap fašističnih državah. Z "vojno za demokrac jo" jo bo pokopal tudi v Ameriki, Angli Franciji — povsod. V tem se naj nikdo t moti.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 23. novembra 1917.)

Domače vesti. V Prosveti poroča dopisn iz Winter Quartesa, Utah, da so mestne oblas spremenile ime tamkajšnje ulice Sauerkra st. v Ice Cream Drive!

Delavske vesti. Vlada je naznanila, da bo kontraktorji, ki prejemajo federalne naroč morali priznati osemurni delovnik.

Svetovna vojna. Angleži so v veliki ofenzi na francoski fronti prodrli sedem milj dal okupirali 135 štirjaških milj ozemlja in uje 10,000 Nemcev.

Sovjetska Rusija. Boljševiška vlada je odst vila generala Dukonina, ki se je upri akciji premirje z Nemčijo in Avstrijo.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Ljubljane.)

GIBANJE MED KLERIKALCI PROTI KOROŠČEVI POLITIKI

Katoliški intelektualci in pristaši bivše Slovenske ljudske stranke se organizirajo v nastop proti Koroščevi politiki. — Njih konferenco je ljubljanska policija prepovedala, zato so izdali letak

V Ljubljani, dne 7. novembra 1937.—Že pred dvema/ letoma, ko je po Jevtićevem padcu stopil v vlado dr. Korošec, je bilo očitno, da je dr. Anton Korošec storil to na svojo pest in da svojim somišljenikom, bivši Slovenski stranki, ni razložil nagibov, zaradi katerih vstopa v Stojadinovićevo vlado. Ker pa je nova vlada obljubljala vrnitev v demokracijo, ni prišlo do kakega odpora v klerikalnih vrstah. Upati je bilo tudi, da bodo prejšnje politične stranke doveljene, in klerikalci so upali, da bodo dobili nazaj svojo Slovensko ljudsko stranko. Tudi so se nadejali, da bo gospodarski pritisk na Slovence popustil, saj je stopil v vlado dr. Korošec, ki je 1. januarja 1933 pristal na zahteve, tako imenovane "punktacije", katere bo kot minister pač skušal izvesti.

Toda nova Stojadinović-Koroščeva vlada je po vzoru prejšnjih diktatorskih režimov ustvarila svojo enotno stranko za vso državo, Jugoslovansko radikalno zajednico (JRZ), ki je bila v državi organizirana na enak način kakor generala Živkoviča Jugoslovanska nacionalna stranka (JNS): po državnih uradnikih. Izjema je bila to pot le Slovenija: tu so klerikalci ustanovili organizacije JRZ v upanju, da bodo iz te organizacije v doglednem času naredili Slovensko ljudsko stranko (SLS). Toda počasi so starejši, do svojega programa zvesti klerikalci spoznali, da nova vlada samo nadaljuje delo prejšnje, kar pa se tiče Slovencev, so pod sedanjo vlado — v kateri sedi voditelj bivše SLS dr. Korošec — še huje zapostavljeni in izmozgavani. Da je JRZ stranka centralistična, da je protiavtonomistična, da zagovarja enotnost naroda, to je postalo jasno spričo mnogih vladnih izjav glede teh problemov. Klerikalci pa so z dr. Koroščem na čelu zahtevali poprej vedno avtonomijo, se zavzemali za priznanje slovenske narodne samostojnosti in za ukinitev gospodarskega izmozgavanja slovenske zemlje.

Tako je dozorevalo med mnogimi klerikalnimi veljaki prepričanje, da ta vlada ne dela za vrnitev demokracije, za uvedbo enakopravnosti vseh treh narodov v državi, in da dr. Korošec v tej vladi s tako prakso in v JRZ s takim unitarističnim programom ne zastopa več načel, ki so bila poglavitna načela bivše SLS in glavno geslo, s katerim je ta stranka imela večino Slovenije organizirano. Tem nezadovoljnežem so se pridružili tudi krščansko-socialni delavci, ki imajo svojo strokovno organizacijo, katero je sedanje klerikalno vodstvo pogosto napadalo in proti kateri so oficijelni slovenski JRZ-pristaši oz. sedanji režim osnovali novo delavsko-strokovno organizacijo, da bi pomandrali krščansko-socialno, ki nasprotuje Koroščevi politiki.

Tako so se v vrstah bivše SLS začeli pojavljati odpori proti Koroščevi politiki. Nezadovoljneži so se pričeli dogovarjati za skupen nastop z onimi katoliškimi intelektualci, ki so ostali iz protesta že od začetka zunaj JRZ, pridružila se jim je krščansko-socialna skupina z dokaj močno skupino mladih katoliških intelektualcev — vsi v spoznanju, da je slovenskemu narodu sedanja vlada prav taka neprijazna kakor prejšnja diktatura, in v spoznanju, da JRZ izdaja načela bivše SLS in da torej pošten pristaš SLS ne more ostati v vrstah sedanje vladne stranke, katere podpredsednik je dr. Anton Korošec. Hoteli so ustanoviti "Slovenski klub", toda banska uprava oziroma dr. Marko Natlačen je ustanovitev takega kluba prepovedal, češ, da ta opozicija ograža "Slovensko katoliško skupnost". Drugače so ostala vsa ta trenja skrita in ostala bi bila najbrže še nekaj časa, da ni prišlo do znanega zagrebškega sporazuma, po katerem bo hrvaška opozicija nastopala skupno s srbskimi opozicijskimi skupinami.

Pri tem sporazumu so ostali Slovenci ob strani, dasi so zahteve Slovencev enake zahtevam ostale opozicije. Če bi dr. Korošec ne sedel v vladi, bi pod zagrebškim sporazumom stalo pač tudi njegovo ime. Ker sedi v vladi, mora nastopati proti sporazumu.

To je zadelo one klerikalce, ki so ostali zvesti načelom SLS, v živo. Da ne bi ob prvi prihodnji priložnosti spet ostali Slovenci ob strani kljub svojim načelom, sorodnim ostali opoziciji, so sklenili, da se organizirajo. Zadnje tedne so ti klerikalni opozicionalci delali na vso moč: imeli so sestanke pristašev bivše SLS po dekanijah, pridružilo se jim je tudi že nekaj duhovščine, pridružila se jim je menda Županska zveza (organizacija klerikalnih županov in obč. tajnikov) itd. Dne 7. novembra, torej na današnjo nedeljo, bi se imela vršiti v Ljubljani konferenca pristašev bivše SLS, na kateri bi izrekli nezaupnico dr. Korošču. Toda ta konferenca je bila s strani ljubljanske policije prepovedana. Zaradi tega so izdali včeraj letak, ki so ga v tisočih razposlali po vsej Sloveniji in ki je zbudil veliko senzacijo. Letak je bil seveda takoj zaplenjen, kar pa ni preprečilo, da ne bi bil razširjen med večino pristašev bivše SLS.

Ta letak je zgovorna priča, da se v klerikalnih vrstah pripravlja "hišna revolucija"; sicer je dvomljivo, da bi ta revolucija rodila dve klerikalni stranki, ker znajo paziti klerikalci na tako naglaševano "katoliško skupnost", vsaj v pogledu politične organizacije katoličanov, gotovo pa je, da utegne ta hišna revolucija roditi novo vodstvo v vrstah bivše SLS.

Ta letak naj navedemo v celoti, da ostane ohranjen, saj ga pri nas noben list ne bo smel objaviti; objavljamo pa ga tudi, ker pove odkrito svoje mnenje o odnosu sedanje vlade do Slovencev.

Letak se glasi:

"Vsem somišljenikom SLS in zavednim Slovencem! — Prišel je skrajni čas, da zaradi odgovornosti pred Vami, zavednimi Slovenci, pred zgodovino in pred svojo vestjo spregovorimo odkrito in odločno besedo. Politični dogodki zadnjih tednov nas neugnano silijo k temu. SLS, ki ji je bil ustanovitelj nesmrtni Evangelist Krek, je bila prvič razpuščena po njenem prvem načelniku dr. Šušteršiču leta 1918. Dobrih 10 let pozneje je bila drugič razpuščena po šestojanuarskem diktatorskem režimu. (Tedaj je sedel v vladi dr. Korošec! — Opomba uredništva Prosvete.) — Na najvišjo željo je sklical dr. Korošec tik pred uveljavljenjem ustave leta 1931 zaupnike SLS iz vse Slovenije, da se izjavijo, ali naj sodelujejo z novim režimom. Mnenje zaupnikov je bilo odklonilno. Sledile so znamenite "punktuacije", v katerih je bil v glavnih obrisih izražen slovenski politični cilj.

Diktatorski režim je bil zlomljen od demokratičnega srbskega ljudstva, v prvi vrsti pa zaradi junaške borbe enotnega hrvaškega naroda. Volitve 5. maja 1935 so prinesle režim dr. Stojadinovića, katerega prvi podpornik je postal tudi bivši voditelj SLS dr. Korošec. Ta vlada je ob nastopu obljubila povratek v demokracijo, vrnitev državljanskih svobodščin z novimi političnimi zakoni, svobodne in tajne volitve in enakopravnost narodov. Ta režim si je po vzoru prejšnje JNS ustanovil svojo vsedržavno stranko. Ob ustanovitvi JRZ so pri nas v Sloveniji svečano zagotavljali in obljubljali, da je to samo zunanja oblika, v kateri se bo znova poživila SLS in strumno organizirana zopet nastopila za stari slovenski politični vzor, za samostojnost in samovlado združene Slovenije v smislu slovenske deklaracije od 1. jan. 1933.

Prvo razočaranje za misleče ljudi je bila vladna deklaracija leta 1935. Ta pravi, da je sedanja vsiljena ustava temelj vladnega dela in da je narodno edinstvo (t. j. centralizem, unitarizem, jugoslovenstvo) njeno vodilno načelo.

Drugo razočaranje je bil program JRZ. Za vodilno načelo te stranke je bilo postavljeno narodno edinstvo in še posebej je bilo poudarjeno, da naj se Hrvati in Slovenci postopoma stope s Srbi v nov jugoslovanski narod. Odgovorni ministri in funkcionarji JRZ ter uradna glasila te stranke so vsa zadnja leta oznanjala, da je narodno edinstvo (centralizem) načelo, o katerem ni razgovora in na katerem vlada stoji in pade.

Tretje razočaranje je celotna dveletna notranja, socialna, gospodarska in kulturna politika JRZ režima ter njene za Slovenijo in za vse Slovence brez razlike stanu in poklica tako pogubne posledice. Pretkano in s posebno spretnostjo se je izpopolnil in stopnjeval v teh dveh letih zlasti gospodarski centralizem. Slovenija še nikoli ni bila tako krivično in v taki meri gospodarsko izmozgavana. Tudi se ni omilil kulturni in prosvetni centralizem, marveč se je še poostril.

Četrto in največje razočaranje pa smo doživeli Slovenci prav te dni. Združene izvenparlamentarne opozicijske stranke so napravile sporazum in državnopravni načrt, po katerem bi Slovenci dosegli svoj sedanji politični cilj: splošno samostojnost Slovenije. Vsak zaveden in politično zrel Slovenec bi se moral tega iskreno veseliti in pomagati, da se čimprej spravi v življenje in v resničnost ta načrt.

Toda kaj se je zgodilo?

Vlada JRZ je nastopila proti temu sporazumu in načrtu. Slovenski del JRZ z dr. Koroščem na čelu je odkrito nastopil proti avtonomiji Slovenije. To je pa dejanje, zaradi katerega so razvezani in morajo biti razvezani discipline vsi, ki še slovensko čutijo.

Prišel je trenutek, da se oživi SLS in odkrito izjavi za tako preureditev države, ki ustreza njenemu programu, ki je bil najbolj določno izražen v slovenski deklaraciji z dne 1. januarja 1933.

Pozivamo zato vse pristaše SLS, ki so v dobri veri vstopili v JRZ, da odložé v JRZ stranki prevzete strankarske funkcije, iz nje izstopijo in povsod pomagajo nanovo poživiti program SLS. Mi moramo oprati čast slovenskega naroda in očistiti madež, ki nam ga je pritisnila JRZ in nas pred vsem svetom predstavila kot narod brez politične morale.

Za uresničenje in za izvedbo političnega in državnopravnega programa, ki je izražen v slovenski deklaraciji in v srbo-hrvatskem sporazumu, se hočemo pogumno in nesebično boriti tudi mi Slovenci.

V ta namen pa je potrebna združitev vseh političnih skupin, ki iskreno streme za tem ciljem. Slovenski narod se mora združiti in enotno nastopiti za dosego svojih političnih idealov. To pa je mogoče le, če vsi podredimo svoje strankarske koristi višjim narodnim koristim. Slovenska politična koncentracija je nujnost dneva. Vsi delovni stanovi morajo združeno na delo in v boj za gopsodarsko osamosvojitev, za socialno pravico, za politično svobodo ter za samoodločbo Slovencev.

Somišljeniki SLS pa moramo v delu za svobodno, samostojno in združeno Slovenijo prednjačiti!

Ta izjava je bila pripravljena za sestanek somišljenikov SLS, ki so ga sklicali za nedeljo 7. novembra 1937 v Ljubljani:

Dr. Anton Brecelj, zdravnik v Ljubljani; Jože Gostinčar, minister v p., Št. Vid nad Lj.; dr. Jakob Mohorič, odvetnik v Ljubljani; dr. Ivan Stanovnik, odvetnik v Ljubljani.

Uprava policije v Ljubljani pa je ta sestanek prepovedala."

*

Tako se glasi letak. Za razvoj političnih razmer v Sloveniji prihodnje mesece je ta izjava toliko važna, da se nam je zdelo potrebno, da jo objavimo dobesedno. O stvari pa spregovorimo ob prvi priliki še kakšno besedo.

—Federated Pictures.

Charles E. Bedaux, izumitelj priganjaškega sistema in sovražnik unij.

RAZSTAVA BRATOV ŠUBICEV OTVORJENA

Narodna galerija je danes — 7. novembra — izvršila nalogo, ki si jo je zastavila že pred leti in ki je zahtevala mnogo dela in tudi mnogo stroškov, predstavlja pa eno najvažnejših slikarskih prireditev: danes dopoldne je bila otvorjena razstava slik, risb in osnutkov dveh slovenskih mojstrov, Janeza in Jurija Šubica, katerih dela so poznali doslej le strokovnjaki.

Brata Šubica izvirata iz znane Šubičeve rodbine v Poljanah nad Škofjo Loko, njun oče je bil znani podobar in slikar samouk Štefan, daleč naokrog znan kot najboljši delavec. Vsi štirje njegovi sinovi so podedovali slikarski talent. Sin Pavel je moral zaradi bolezni na očeh zgodaj odložiti čopič, sin Lojze se je izselil v Ameriko, a je kmalu po prihodu tja umrl, brata Janez in Jurij pa sta s svojim kratkim življenjem in delom ustvarila bogato poglavje naše slikarske umetnosti.

Jurij Šubic se je rodil 1855, umrl je 1890 v Raschwitzu pri Leipzigu v Nemčiji, brat Janez pa je bil rojen 1850 in je umrl 1889. Nobeden od njiju ni dosegel štiridesetih let življenja, vendar sta zapustila za sabo velika dela. Prvi slikarski pouk sta dobila doma pri očetu, nato pa sta prišla v Št. Vid nad Ljubljano v slikarsko delavnico freskanta Wolfa, ki je bil za Langusom prvi slovenski veliki slikar. Že Langus je dajal svojim cerkvenim slikam slovenski značaj in prvi je uvedel portret v cerkveno slikarstvo. Ko je Langus slikal kupolo cerkve na Šmarni gori, je naslikal cel krog samih portretov svojih prijateljev in prijateljic, znancev in znank, potretiral sebe in župnika, ki sta naročila delo. Med temi stoji tudi portret dekleta, o katerem pravijo, da gre za podobo Primičeve Julije, Prešernove ljubezni. S tem, da je uvedel v cerkveno slikarstvo portret, je slike ljudstvu približal in ga navezal na slikarsko umetnost. Vendar pa je Langus v tem primeru ločil portrete zemljanov od portretov svetnikov, Wolf pa je prvi v svetniških podobah samih uvedel portret. Prišla sta brata Šubica torej v dobro šolo, k največjemu mojstru tedanje dobe. Ker je slikal Wolf predvsem freske po cerkvah, sta se Šubica zgodaj navadila tudi na velike dimenzije nastajajočih podob. Jurij Šubic je nato obiskoval akademijo na Dunaju. Živel je po večini zunaj svoje ožje domovine, slikal v Atenah in Parizu, potoval po Italiji in Nemčiji—tako da je mnogo njegovih slik ostalo zunaj in da je gotovo še kaj njegovih podob, ki jih Slovenci niti ne poznamo. Naslikal pa je Jurij nekaj cerkvenih podob v Poljanah, Šenčurju pri Kranju, v Srednji vasi, Horjulu in Tržiču, okrasil s slikami strop šentjakobske cerkve v Ljubljani in naslikal na platno alegorične slike za strop ljubljanskega muzeja. Približno enaka je umetniška pot starejšega brata Janeza, ki ga pa Jurij umetniško prekaša.

Narodna galerija si je pred leti že nadela nalogo, da zbere tako razmetane in skrite slike bratov Šubicev. Delo je trajalo dolgo. Treba je bilo dobiti dovoljenje posameznih cerkva, da so slike prenesli v Ljubljano, treba je bilo prositi te in one privatnike, da so odstopili svoje Šubičeve slike za razstavo, kar včasih ni bilo lahko, saj predstavljajo te slike tudi veliko denarno vrednost; treba je bilo potrkati na mnoga vrata v tujini, kjer pa menda ni bilo posebnega uspeha. Druga težava je bila v restavraciji mnogih Šubičevih slik: nekatere slike so poškodovane, nekatere so zbledele, druge pa je kakšen slikar-šušmar poskušal "popravljati", pa jih je skazil. Vse to je bilo treba popraviti in vrniti sliko v stanje po izvršitvi: zakrpati nekatere, očistiti jih prahu in vrniti slikam prejšnji sijaj ter odstraniti "popravke" šušmarjev. To delo sta izvršila mojstrsko akad. slikar profesor Rajko Šubic, sam potomec poljanskih Šubicev, in profesor Matej Sternen.

Danes dopoldne pa je bila razstava otvorjena: cerkvene slike — ki so po dimenzijah precej velike — so razstavljene v veliki dvorani Narodnega doma, posvetne slike in risbe ter osnutki pa so razstavljeni v Jakopičevem paviljonu v Tivoliju. Razstava nam prvič predstavlja na enem mestu zbrana dela bratov Šubicev in prvič je torej prilika, da si slikarstvo ljubeči ljudje ustvarijo podobo o delu teh dveh prvih slikarskih mojstrov, predhodnikov kasnejšega impresionizma.

Zato predstavlja ta razstava nad vse važno kulturno prireditev.

—Federated Pictures.

Demonstracije agentov zavarovalninskih družb v New Yorku, ki zahtevajo priznanje unije.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

—Federated Pictures.

Bivši angleški kralj Edward in njegova žena v družbi nacijskih uradnikov v Berlinu.

London ostane rdeč

Delavska stranka je pridobila 25 mandatov in ima večino v 15 od 28 londonskih občin. — Fašisti popolnoma propadli

V Angliji so se vršile dne 31. oktobra t. l. občinske volitve. Poseben pomen so imele te volitve v Londonu, kjer je delavska stranka imela že doslej večino v 13 občinskih odborih, ki sestavljajo mestno občinsko upravo.

Volilci so znova izrazili svoje zaupanje delavski stranki in ji poverili vodstvo občinskih poslov v glavnem mestu mogočnega angleškega imperija.

Delavska stranka je dobila večino v 15 od 28 londonskih občin, torej ima več kot polovico londonskih občin v svojih rokah.

Skupno je delavska stranka pridobila 52 mandatov, konservativci pa so jih izgubili 51. Po teh volitvah ima **delavska stranka 732 mandatov, 492 pa jih imajo konservativci in liberalci skupaj.**

Komunisti imajo 10 mandatov

Najsi se nasprotniki še tako trudijo, da bi zmanjšali zmago, ki jo je pravkar izvojevala angleška delavska stranka in dokazujejo, da so občinske volitve v Angliji neka povsem nepolitična zadeva, vendar ne morejo pobiti dejstva, da je **London rdeč** in da so volilci dali svoje zaupanje kandidatom delavske stranke, videč uspehe dela, ki ga vrši stranka po načelih socialističnega delovnega programa za občine, zlasti kar se tiče stanovanjske politike in socialnega skrbstva.

Pravi politični pomen občinskih volitev v Londonu pa tiči v tem, da so **fašisti popolnoma propadli in niso odnesli niti enega mandata,** dasi se je njihov vodja Oswald Mosley trudil na vse kriplje, da bi s cirkuško reklamo premamil volilce. Angleški volilci so ponovno odklonili gibanje, čijega cilj je, po vzgledu drugih fašizmov, zasužnjiti lasten narod.

V opravičilo za poraz fašistov v Londonu navajajo reakcijonarni listi — slabo volilno udeležbo in sicer v zvezi s skrajno slabim vremenom, ki je vladalo na dan volitev. Toda to opravičilo ne drži. Tisti, ki so ostali doma iz bojazni pred vremenom so najbrž "mehkužni demokrati", kakor jih fašisti nazivajo, fašisti pa imajo po lastnem zatrdilu v svojih vrstah samo korajžne in požrtvovalne ljudi, ki se ne strašijo niti prelivanja krvi, še manj pa malo dežja! Spričo tega izgleda poraz fašistov še težji, kajti jasno je, da so poslali na volišče vse do poslednjega moža in dosegli tak fiasko.

Torej je zmaga demokracije še mnogo večja, kot pa jo kažejo številke glasovalcev.

Tudi v ostalih krajih vodi delavska stranka

Tudi v provinci je delavska stranka dosegla lepe uspehe. Na novo je osvojila mesta: Bristol, Coventry in Leyton. Nepovoljen pa je izid v Liverpoolu, kjer je stranka izgubila na račun verskega boja med katoličani in anglikanci.—Iz Delavske Politike.

Wallace za enotnost med farmarji in delavci

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ništvo. Toda sigurno bi tudi pomenile skrčenje mestnega trga za farmske pridelke. Kar farmarji potrebujejo, je pravilna bilanca med tema dvema faktorjema, ne pa stalna razlika njim v prid," pravi poljedelski tajnik.

Stremljenje farmarjev, ki soglaša s splošnim blagostanjem, uključuje po izjavi Wallaca sledeče faktorje: 1) farmarji bi morali dobiti tak delež narodnih dohodkov, ki bi povprečnemu farmarju dajal enako kupno silo kakor povprečnemu nefarmarju ali kakor jo je imel pred vojno; 2) zaščita obstanka ljudi, ki žive na farmah; 3) pravilna raba in konserviranje zemlje; 4) skozi svoje zadruge naj farmarji dobe kontrolo nad onimi tržnimi, izdelovalnimi, nakupovalnimi in postrežnimi funkcijami, katere lahko upravljajo učinkovito; 5) federalni programi morajo dajati prednost družinskim (family size) farmam; 6) federalno in državno financiranje poljedelskih raziskav in pospeševanje umnega farmskega gospodarstva.

Glede bombaža in pšenice Wallace priporoča "s r e d n j o pot". Bombaža naj Amerika toliko producira, da bo ostala na svetovnem trgu, toda tega naj ne preplavlja, kar se zdaj godi od časa do časa. Tudi pšenica naj iz leta v leto pridela toliko, da bo zadostovalo za domače potrebe in ostalo okrog 50 milijonov bušljev za izvoz. "Ako bi se posevke držalo na tej točki, bi stalna normalna žitnica stabilizirala zalogo, ne da bi nam preostajal prevelik previšek',' pravi Wallace.

Visoke mezde ovirajo gradbene aktivnosti?

Washington, D. C. — Biznižki in finančni voditelji so apelirali na predsednika Roosevelta, naj uveri člane gradbenih unij o potrebi znižanja mezd najmanj 20 odstotkov. Ako se bo to zgodilo, tedaj bodo dobili garancijo, da bodo člani unij delali najmanj 40 tednov v letu. Apel je vsebovala spomenica, katero so zagovorniki znižanja mezd naslovili predsedniku po zaključenju konference, na kateri je bila razprava o načrtih, ki bi omogočili porast gradbenih aktivnosti. Roosevelt je vzel apel na znanje. Nekateri predsednikovi svetovalci so uverjeni, da so visoke mezde stavbnih delavcev glavna ovira poživitvi gradbenih aktivnosti. Pravijo, da so že dobili zagotovilo glede znižanja cen gradbenemu materialu, ako bodo znižane tudi mezde, tedaj bo stavbna industrija oživela in nudila delavcem stalnejšo uposlitev. Ako bodo voditelji unij odobrili to skemo, bodo podvzeti nadaljnji koraki v tej smeri.

Še en dušni pastir obsojen vsled posilstva

Monroe, La., 22. nov. — Rev. Geo H. Dierlamm, 47-letni pastor tukajšnje kongregacijske cerkve, je bil zadnje dni pred sodiščem spoznan za krivega posilstva 15-letne Barbare Wallace. Pastor se je hotel izmuzniti s trditvijo, da je deklica stara 19 let.

Stavkarji v Pontiacu so se uprli uniji

Pontiac, Mich., 22. nov.—Voditelji unije avtomobilskih delavcev CIO skušajo na vse načine pregovoriti delavce v tukajšnji tovarni General Motors, ki sede že več ko sto ur v tovarni, da bi zapustili tovarno, ali doslej brez uspeha. Homer Martin in ostali voditelji unije smatrajo to stavko za neupravičeno.

F. M. DOSTOJEVSKIJ:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s epilogom—Poslovenil Vladimir Levstik

"Če ste vi izkušena zdravnica, milostiva, sem zato jaz izkušen bolnik", je rekel Mitja, sileč se k ljubeznivosti, "in slutim, da boste v najhujši nevarnosti tudi pomagali moji usodi, če jo že tako opazujete; a v to mi dovolite, da vam vendar že razložim načrt, s katerim sem se osmelil priti k vam . . . in to, česar pričakujem od vas . . . Prišel sem, milostiva . . ."

"Ne razlagajte, to so postranske stvari. A kar se tiče pomoči, niste vi prvi, ki vam pomorem, Dmitrij Fjodorovič. Najbrže ste že kaj slišali o moji sestrični Beljmesovi: njen mož je bil uničen, zagrmelo je bilo, kakor ste se značilno izrazili, Dmitrij Fjodorovič, in kaj mislite, opozorila sem ga na konjerejo in zdaj se mu imenitno godi. Ali imate kaj pojma o konjereji, Dmitrij Fjodorovič?"

"Prav nič, milostiva — oh, milostiva, prav nič ne!" je v nervozni nestrpnosti vzkliknil Mitja in se celo že privzdignil z mesta. "Prosim vas le, milostiva, da bi me poslušali do konca, samo dve minuti mi dajte svobodno govoriti, da vam najprej vse razložim, ves načrt, s katerim sem prišel. In mimo tega je zame čas dragocen, strašno se mi mudi! . . ." je histerično zavpil Mitja, nadejaje govoriti. "Prišel sem v obupu . . . v skrajnem obupu, da vas poprosim, če bi mi posodili tri tisoč rubljev, toda na zanesljivo, na najzanesljivejše poroštvo, milostiva, z najpopolnejšo varnostjo! Dovolite samo, da vam razložim . . ."

"Vse to mi poveste potlej, potlej," je gospa Hohlakova s svoje strani zamahala njemu z roko, "in vobče, karkoli mi porečete, vse vem že naprej, to sem vam že povedala. Vi prosite nekakšnega denarja, tri tisoč potrebujete, a jaz vam dam več, neizmerno več, rešiti vas hočem, Dmitrij Fjodorovič, treba je le da me poslušate."

Mitja je spet kar poskočil z mesta.

"Res ste tako dobri, milostiva gospa?" je vzkliknil s prekipevajočim čuvstvom. "O Gospod, s tem ste me rešili. S tem rešite človeka nasilne smrti, milostiva, pištole ga rešite . . . Moja večna hvaležnost . . ."

"Neskončno več vam dam, neskončno več nego tri tisoč!" je zavpila gospa Hohlakova, s sijočim smehljajem zroč na Mitjevo navdušenje.

"Neskončno več? Ne, toliko ne potrebujem. Neizogibno potrebujem samo teh usodnih tri tisoč rubljev — in v poroštvo za to vsoto vam ponudim svojo brezmejno hvaležnost ter vam predložim načrt, ki . . ."

"Dovolj, Dmitrij Fjodorovič, kar sem rekla, sem rekla," ga je s sramežljivo slovesnostjo resnične dobrotnice prekinila gospa Hohlakova. "Obljubila sem vam, da vas rešim, in vas tudi bom rešila. Rešim vas, kakor sem rešila Beljmesova. Kaj mislite o zlatokopih, Dmitrij Fjodorovič?"

"O zlatokopih, milostiva gospa? Nikoli še nisem ničesar mislil o njih."

"Zato pa sem mislila jaz namestu vas! Mislila sem in premislila! Že ves mesec vas opazujem s tem namenom. Stokrat sem vas gledala, ko ste šli mimo nas, in si ponavljala: 'Evo odločnega človeka, ki mora v zlatokope'. Proučila sem celo vašo hojo in sem prišla do zaključka: 'Ta človek bo našel mnogo zlata'."

"Po hoji, milostiva?" se je nasmehnil Mitja.

"Nu, kaj, tudi po hoji. Kako, ali mar zanikavate, da bi bilo moči po hoji spoznati značaj, Dmitrij Fjodorovič? Saj potrjujejo to tudi prirodoslovne vede. O, jaz sem zdaj realistka, Dmitrij Fjodorovič. Od današnjega dne, po vsej tej istoriji v samostanu, ki me je tolikanj ozlovoljila, sem popolna realistka in se hočem posvetiti praktični delavnosti. Ozdravljena sem. "Dovolj!" kakor pravi Turgenjev."

"Ali, milostiva, tistih tri tisoč rubljev, ki ste mi jih tako velikodušno obljubili na posodo . . ."

"Vas ne mine, Dmitrij Fjodorovič," mu je gospa Hohlakova takoj prestrigla besedo, "teh tri tisoč imate tako rekoč že v žepu, in ne samo tri tisoč, ampak tri milijone, Dmitrij Fjodorovič, v najkrajšem času! Dajte, da vam povem vašo idejo: našli boste zlatokope, zaslužili milijone, nato pa se vrnete in postanete delaven javni činitelj in boste dvigali tudi nas ter nam pomagali na pravo pot. Ali naj bo res vse prepuščeno Židom? Gradili boste stavbe in ustanavljali razna podjetja. Pomagali boste siromakom in oni vas bodo blagoslavljali. Dandanes je doba železnic, Dmitrij Fjodorovič. Tudi pri finančnem ministrstvu, ki je zdaj v takih zadregah, boste postali znani in potrebni. Padec našega papirnatega rublja mi ne da spati, Dmitrij Fjodorovič, s te strani me ljudje še malo poznajo . . ."

"Milostiva, milostiva!" jo je v nekakšni nemirni slutnji iznova ustavil Dmitrij Fjodorovič, "rad, prav rad bom nemara storil po vašem nasvetu — po vašem pametnem nasvetu, milostiva gospa — in se morda res odpravim tja . . . v tiste zlatokope . . . oglasim se še pri vas, da se pomeniva zastran tega . . . še mnogokrat pridem . . . a zdaj, teh tri tisoč rubljev, ki ste mi jih tako velikodušno . . . Oh, kar odrešili bi me z njimi, in če bi bilo mogoče danes . . . Zdaj, vidite, nimam namreč niti ure, niti ure časa . . ."

"Dovolj, Dmitrij Fjodorovič, dovolj!" ga je trdovratno prekinila gospa Hohlakova. "Vprašanje je: ali pojdete v zlatokope ali ne? Ali ste se povsem odločili ali se niste? Odgovorite mi z vso točnostjo!"

"Pojdem, milostiva, potlej pojdem . . . pojdem, kamorkoli vam drago, milostiva gospa . . . a zdaj . . ."

"Počakajte vendar!" je kriknila gospa Hohlakova; skočila je pokoncu in planila k svoji krasni pisalni mizi z neštetimi predalčki ter jela odpirati drugega za drugim in s silno naglico nekaj iskati.

"Tri tisoč!" je z zamirajočim srcem pomislil Mitja, "in to takoj, brez vsakega pismenega potrdila, brez zadolžnice . . . o, to je gentlemansko! Krasna ženska je, če bi le ne bila tako zgovorna . . ."

"Evo!" je radostno vzkliknila gospa Hohlakova, vračaje se k Mitji, "evo česa sem iskala!"

V roki je držala majceno srebrno podobico na vrvci, takšno, kakršne nosijo časih obenem z naprsnim križem.

"To je iz Kijeva, Dmitrij Fjodorovič," je pobožno nadaljevala, "od svetih ostankov velike mučenice Varvare. Dovolite mi, da vam jo sama obesim okoli vratu in vas s tem blagoslovim za novo življenje in za nova dejanja."

In res mu je obesila podobico okoli vratu ter jo jela spravljati na njeno mesto. Mitja se je v veliki zmedi nagnil in ji pomagal ter si naposled spustil podobico za srajco in ovratno ruto na prsi.

"Tako, zdaj lahko odpotujete!" je rekla gospa Hohlakova in slovesno zopet sedla na svoje mesto.

"Tako sem ganjen, milostiva gospa . . . da kar ne vem, kako naj se vam zahvalim . . . za vaša blaga čuvstva, toda . . . če bi vedeli, kako je zdaj zame čas dragocen! . . . Ta vsota, ki je toliko nestrpno pričakujem od vašega velikodušja . . . O, milostiva, če ste že tako dobri, tako ganljivo velikodušno do mene," je v nenadnem navdahnjenju vzkliknil Mitja, "dovolite mi, da vam razodenem . . . nekaj, kar sicer že davno veste . . . namreč, da ljubim tu neko bitje . . . Izneveril sem se Katji . . . Katerini Ivanovni, hočem reči . . . O, nečloveški in brezčasten sem bil proti njej, a zato sem tu vzljubil drugo . . . žensko, ki jo vi, milostiva gospa, morda prezirate, ker vam je že vse znano o njej, jaz pa je nikakor ne morem ostaviti, nikakor ne, in zato bi zdaj teh tri tisoč . . ."

(Dalje prihodnjič.)

Guy de Maupassant:

Svobodna

Kakor da bi vrgel žogo skozi okno, je priletela mala Henrietta de Renedot v sobo svoje prijateljice gospe de Grangeri. Ne da bi kaj povedala, se je začela smejati na ves glas, da so ji stopile celo solze v oči.

Njena prijateljica, mlada in lepa de Grangeri, je položila na divan knjigo, katero je čitala, se zagledala v Henrietto z radovednimi očmi in se začela sama smejati.

Naposled je vprašala:

— Kaj si zopet naredila?

— Oh, draga moja . . . draga moja . . . Tako smešno je . . . zelo smešno! Samo pomisli . . . svobodna sem . . . rešena sem!

— Kako svobodna in rešena? Od koga?

— Od svojega moža, draga moja.

— Kaj? Ločitev?

— Ne še . . . Kako ne moreš razumeti? Ne more se človek ločiti kar tako, v dveh urah! Ali imam dokaze, da me vara . . . zaloten je . . . razumeš?

— Kako si to naredila?

— Glej, kako . . . Oh, bila sem močna, preveč močna. Že kakšne tri mesece je bil naravnost odvraten, brutalen, surov, despotičen in celo nizkoten. Rekla sem sama pri sebi: Tako ne more iti naprej, moramo se ločiti. No, ali kako? Poskušala sem vse in ga celo nalašč izzivala, da bi me udaril . . . Ne, ni hotel. Neprestano mi je kljuboval. Gonil me je, da se grem sprehajat, ko nisem hotela, a silil me, naj ostanem doma, ko se mi je hotelo oditi z doma. Delal mi je življenje naravnost neznosno, ali udariti me ni hotel.

Tedaj sem se potrudila, da izvem, če ima kakšno ljubico. Res, imel jo je, ali bil je zelo oprezen, ko je šel k nji. Pa sem — pomisli, kaj sem naredila?

— Kako naj znam?

— Naprosila sem svojega brata, da mi preskrbi fotografijo tistega dekleta. To ga je stalo 12 lujdorov, cena za en večer od sedmih do polnoči, računavši tudi večerjo. In glej, fotografijo imam.

— Zdi se mi, da je dobil to s kakšno zvijačo . . . a morda je imel na razpolago original.

— Oh, lepa je, dopadla se je tudi bratu. A naposled sem morala vedeti o njej vse potankosti.

— Ničesar ne razumem.

— Počakaj, vse izveš. Ko sem torej vse to imela, sem se obrnila na nekega človeka, fanta od fare . . . ne k nekemu agentu za take usluge . . . razumeš?

— Da, nekoliko že . . . in si mu rekla?

— Rekla sem mu in mu pokazala Clarisino fotografijo — ime ji je Clarisa—: "Gospod, potrebna mi je hišna, podobna tej ženski. Naj bo lepa, elegantna, fina, čista. Plačam ji, kolikor zahteva, pa če date tisoč frankov. Potrebujem jo samo za tri mesece, ne več."

Človek se je zelo čudil in je vprašal:

"Hočete, da je popolnoma neomadeževana?"

Oblila me je rdečica in sem zajecljala:

— No, da, poštena . . .

On pa je dodal: "In . . . za izrecno uslugo."

Nisem smela ničesar odgovoriti, samo z glavo sem odkimala: ne. Ali takoj na to sem čutila, da se je v njem pojavila neka strašna sumnja. Kriknila sem kakor brez duše:

— Oh, gospod, to je radi mojega moža, ki me vara izven doma . . . a jaz hočem, hočem, da bi me varal doma . . . razumete . . . da ga zalotim . . .

Agent se je začel smejati. V njegovem pogledu sem zapazila, da me zopet spoštuje. Zdi se mi celo, da sem zelo močna in stavim, da si je v tem trenotku želel, da bi mi stisnil roko.

Rekel je:

"Čez osem dni, gospa, bo stvar v redu. Garatiram, da uspe. Plačali mi boste, ko se ugodno izvrši. Torej, ta fotografija predstavlja ljubico vašega soproga?"

— Da, gospod.

— Lepa ženska. A kakšen parfum rabi?

— Ne razumem. Zakaj parfum?

Nasmehnil se je:

— Da, gospa, parfum je zelo važen pogoj, da se nekdo da zapeljati. Ko moški začuti znani vonj, se v njem podzavestno vzbude spomini; to ga zmoti in oslabi ter je pripravljen, da podleže svojim željam. Oh, gospa, ne skrbite, ujel se bo v mrežo, verjemite!

Odšla sem vsa vzhičena.

Čez tri dni nato je prišla visoka brunetka skromne vnanjosti, ne ravno nelepo dekle, v kateri se je istočasno zapažalo nekaj drzkega in razuzdanega. Takoj mi rekla, kdo jo je poslal in naj jo enostavno kličem Roza.

— Gotovo veste, Roza, zakaj ste prišli sem?

— Oh, gospa, to bo že osma ločitev zakona, katero sem povzročila; navadila sem se na to.

— Izborno. Ali bo dolgo trajalo, da se vam posreči?

— Gospa, to je odvisno od gospodovega temperamenta.

— Opozarjam vas, da moj mož ni lep.

— Ni treba, gospa. Ločila sem že več zelo grdih in starih. Vendar, gospa, ali ste se informirali, kakšen vonj je potreben?

— Da, Roza . . . vijoličin.

— Tem bolje, gospa, ker tudi jaz ljubim ta vonj. Ali mi, gospa, še lahko poveste, če nosi gospodova ljubica židano perilo?

— Ne, draga moja; batistovo s čipkami.

— Oh, vidim, da je moderna; židano perilo je postalo že vsakdanje.

— Da, res je!

— Torej, gospa, ali lahko že prevzamem službo? . . .

In začela je služiti, kakor da je že celi vek delala samo to.

Čez uro nato se je vrnil moj mož. Roza ni niti dvignila oči, da bi ga pogledala, pač pa je on pogledal njo. Od nje se je že razširjal vonj vijolic. Po petih minutah je šla iz sobe. Mož je takoj vprašal:

— Kaj je s tem dekletom?

— No . . . moja nova hišna.

— Kje si jo našla?

— Priporočila mi jo je hišna Grangera, češ, da je zelo dobra.

— Še dokaj čedna.

— No . . . za hišno.

Bila sem vzhičena; čutila sem, da je že vgriznil.

Tisti večer mi je rekla Roza:

— Gospa, lahko vam že sedaj obljubim, da ne bo trajalo več, kakor dvanajst dni. Gospod je zelo lahek.

— Ah, ste že poskušali?

— Ne, gospa. Vprašal me je samo, da bi slišal moj glas.

— Imenitno, draga Roza. Pospešite kolikor mogoče

— Brez skrbi, gospa. Zopersta vljala se bom samo toliko, koliko je potrebno, da se stvar ne prenagli.

Po osmih dneh moj mož že ni več odhajal z doma. Videla sem, kako se je ves popoldan vlačil po hiši. A kar je bilo posebno značilno, meni ni več branil, da grem. Po ves dan sem bila z doma, da je bil tako svoboden.

Deveti dan, ko me je Roza slačila, je rekla plaho:

— Dopolnjeno je, gospa.

Bila sem presenečena in celo razburjena, ali ne toliko radi stvari same, kakor radi načina, kako je to povedala. Zajecljala sem: In . . . in, kako je vse dobro izpadlo?

— Oh, da, gospa. Gospoda zapeljem točno ob tisti uri, katero naznačite.

— Dobro . . . dobro. Naj bo v četrtek.

— Dobro, gospa.

— In vi ste tako gotovi tega?

— Oh, da, gospa. Zapeljala bom gospoda natančno tisto uro, katero naznačite . . .

Tedaj, draga moja, razumeš, kaj sem naredila.

Poklicala sem najprej očeta in mater, nato mojega ujca de Orvelina, župana občine in gospoda Ralisa, sodnika, ki je prijatelj mojega moža. Nič jim nisem povedala, kaj jim pokažem. Le natihoma sem jih pripeljala, po prstih stopajoč, pred vrata moje sobe. Čakala sem, da bo natančno ob petih, kakor sem se z Rozo dogovorila. Oh, kako mi je srce utripalo! Poklicala sem vratarja . . . da imam tako eno pričo več. In nato . . . Ko je začela ura na steni biti, odprem vrata na stežaj. — Ah! Ah! Draga moja, če bi ti to videla . . . Vse je bilo, kakor je Roza rekla! A on . . . kakšen je bil! . . . Obrnil se je . . . ves bebast . . . Ah, kako smešno je bilo! Jaz sem se pa smejala, smejala . . . Oče se je strašno razjezil. Hotel ga je pretepsti . . . A vratar, dober služabnik, mu je pomagal, da se je oblekel . . . No, tedaj sem bila maščevana za vso njegovo nezvestobo.

Ali Roza! Bila je naravnost dovršena . . . Plakala je, izborno plakala. Rečem ti, dragoceno dekle. Ako ti bo kdaj treba, ne pozabi je . . . In tako, glej . . . prišla sem, da ti takoj o tem sporočim. Svobodna! Živela ločitev!

In zaplesala je po sobi, kakor da je zblaznela! —

Za "Prosveto" Iv. Vuk.

NIKOTIN

Nikotin je najbolj učinkovita sestavina tobaka za kajenje, noslanje in za žvečenje. Ime je dobil po francoskem poslaniku Nicotu, ki je leta 1560 poslal iz Portugalske v Pariz tobačno seme.

V čistem svojstvu je nikotin rujavkasta, v vodi topeča se tekočina. Skoraj čisti nikotin se rabi v gospodarstvu zoper mrčes (krvave in listne uši, zemeljske bolhe itd.) Enako je s tobačno brozgo, ki vsebuje okrog 14% nikotina in se dobiva v tobačnih tovarnah. Z njo se obrizgava drevje in grmičje, da se tako pomore škodljivci. Paziti se mora, da ne polije tal, ker škoduje. Za človeka je smrtno nevaren že pri petnajstem delu enega grama, zato je treba pri pokončevanju drevesnih škodljivcev biti oprezen.

Zeleno listje tobaka vsebuje 1.5 do 3% nikotina. V novejšem času se je posrečilo vzgojiti tobačno rastlino, ki vsebuje 15% nikotina. Rabijo jo za izdelovanje tobačne brozge.

So pa tudi nikotina proste rastline tobaka. Cigare, ki slabo gore, zapuščajo v kadilcu več nikotina kot tiste, ki rade gore. Svetel tobak je mnogokrat revnejši na nikotinu kakor pa temen. Pri zelo suhih cigarah, cigaretah in pri tobaku za pipe presega temperatura pri žarišču za okroglo 500 do 6000 stopinj "normale". Kadi se tudi hitreje in s tem pride tudi mnogo več nikotina v telo kadilca.

Ker je torej že petnajsti del enega grama nikotina za človeka smrtnoneveren, bi človek mislil, če kadilec pokadi eno cigaro ali nekaj cigaret, da tega ne bo preživel. Pa ni tako huda reč. Pri kajenju pride namreč v telo kadilčevo zelo malo nikotina, ker prvič — veliki del nikotina zgori že v žarišču; drugič — ga tudi večji del izpuhti še preden pride z dimom v usta; tretjič — ker nikotin, ki potuje z dimom cigare, ostane v cigari v ogorku, ki se itak potem odvrže, in ker se nikotin — četrtič, pri izdihavanju dima večjidel izdihne. Ogorki, ker so z nikotimom prepolnjeni, se ne smejo rabiti. Kaditi skozi pljuča, kakor se govori, je škodljivo. V takem slučaju pride v telo kadilčevo okrog 6 do 8 krat več nikotina, kakor če se kadi samo z ustmi. Čim počasneje se kadi, tem manje nikotina pride v telo. Tako gre na primer pri hitrem kajenju 50% nikotina, pri navadnem, 30% in pri zelo počasnem kajenju 0-4% nikotina skozi usta. Zato tudi pravi orientalci baš iz teh razlogov kadijo zelo počasi.

Največ vzame kadilec nikotina v svoje telo pri cigaretah. Nato sledijo cigare, najbolj nedolžne so pa pipe. Posebno pri pipah z dolgimi cevmi ostane nikotin v ceveh. Kaditi s turškimi vodenimi pipami, ki jim pravijo "nargileh", je pa prav nedolžna reč, ker ostane pri tem veliko nikotina v vodi. Če želimo čim manj nikotina, denimo v ustnik ali v pipino cev nekoliko vate. Vata zadržuje nikotin in se mora kmalu obnoviti, ker je hitro vsa rumena in zamazana. Barva nikotina se tudi dobro vidi na prstih strastnih kadilcev. Prsti njihovi so vsi rumeni.

Kako deluje nikotin?

Odraslemu, zmernemu kadilcu more nikotin komaj resno škodovati. Neprestana, čezmerna kaja, ki se je kadilec ne more odvaditi tudi po noči, ko se vzbudi, pa kaj rada povzroča kronične katare: nosnega, ustnega in grla. Apetit je slab, pojavlja se bruhanje, utripanje srca, neenakost utripanje žil, omotica, težko spanje, slabitev vida, tuberkuloza, nervoznost itd. Če se na tak način polagamo nabere v telesu preveč nikotina, lahko nastopi smrt prav nepričakovano. Tako je na primer med vojno nek vojak požrl 25 gramov cigaretnega tobaka. Po 12 urah je bil mrtev. Neki kadilec je v 24 urah pokadil 24 cigar in 40 cigaret, ne da bi kaj jedel. Umrl je. Konji in goveda poginejo, če snedo 300—500 gramov tobačnega listja. Zato se mora pri paši skrbno paziti, da tam, kjer raste tobak, ne pride živina. Zgodi se celo tudi, da če se s tobačno brozgo, tudi razredčeno, umiva žival, da se jo očisti mrčesa ali krast, da zboli in pogine. Ta je poginilo nekemu kmetu krav četrt ure potem, ko jih umil z razredčeno tobakovo b zgo. Raztopljen nikotin uh namreč skozi kožne pore v t in ga tako zastruplja. Živali tudi instinktivno branijo tob nega dima. Če na primer m ki puhnemo v obraz dim, se o ne stran. Čebelar, kakor ve preganja s tobačnim dimom pipe čebele, ko jim jemlje med

Kadilec iz navade in tisti, bi se radi odvadili kaditi, bo g tovo zanimal ta le poskus:

Žolte peke lahko odstranijo prstov, če si jih najprej dob umijejo z milom. Potem jih vlažijo z mešanico, narejeno enakih delov vodikovega super xita in salmijaka. Pege od nik tina se dajo odpraviti tudi z vl no citrono (limono).

Tisti, ki se hoče odvaditi k jenja, naj poprej, preden zač kaditi, izplahne svoja usta z m čno razredčeno razstopino s brohidrata (hudičev kam "agnos"). Ali pa naj pri fotogr fu vzame fiksirnatrij ter vbrizgne na koncu cigarete cigare ter pusti, da se posu Pri kajenju nastane tako nep jeten okus in se tako nikotin o roma kajenje ogabi. Ali pa n pomoči ustnik pri cigarah in garetah v kapljico bakrovitri ne raztopine (galica) ter pus da se cigareta ali cigara posu Če kadilec potem tako cigaro li cigareto prižge, da tobakov di in galica neznosen okus. Pri g lici je treba paziti, da ne bo z strupljena, če bi se preveč n močilo v nji cigarete ali cigar

(Po knjigi dr. H. Roemp prevedel I. V.)

NAROCITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri asesmentu $1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado. $6.00		Za Cicero in Chicago je....$7.50	
1 tednik in	4.80	1 tednik in	6.30
2 tednika in	3.60	2 tednika in	5.10
3 tednike in	2.40	3 tednike in	3.90
4 tednike in	1.20	4 tednike in	2.70
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	1.50

Za Evropo je.....$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto .....Država .....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugi

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na šolje tudi vsa ustmena pojasnila